

Gepubliceerd in *Ons Erfdeel* 2015/3.

Zie www.onserfdeel.be of www.onserfdeel.nl.

[B] **GEIL, BLIJ EN DANKBAAR. DE
ONENIGHTSTANDS VAN RONALD GIPHART**

Als je vijftig wordt, begin je na te denken over wat er écht toe doet in het leven. Je wilt alles een beetje essentialistischer aanpakken, zoals dat heet. Verdiepen luidt de boodschap. De fysieke mobiliteit mag dan enigszins gefnuikt zijn, je kunt ook mentaal afdalen in jezelf en daar een diepere waarheid verkennen.

De Nederlandse auteur Ronald Giphart wordt op 17 december 2015 vijftig en lijkt zich, met het midden van het leven in het zicht, in zijn nieuwste roman *Harem* inderdaad te willen verdiepen. *Harem* is niet zomaar een schets over een succesvol fotograaf die de vrouwen als snapshots aan elkaar rijgt. En toch: een vos verleert zijn streken nooit, ook al wordt hij vijftig.

Giphart debuteerde een generatie geleden met de roman *Ik ook van jou* (1992), op de hielen gezeten door *Giph* (1993). Prompt werd hij in Nederland de spreekbuis van Generatie Nix, in het voetspoor van de Canadese goeroe Douglas Coupland, die in zijn iconische roman *Generation X* (1991) de generatie na de babyboomers aan het woord liet. Wie in het decennium na de oorlog geboren werd, wilde de handen uit de mouwen steken en de wereld uit het naoorlogse puin heropbouwen. Maar al wie daarna

kwam – zeg maar na 1955 – kwam in een vacuüm terecht. De grote klussen waren geklaard. Wat nog te doen? De grote verveling gaapte of een vrolijke omarming van de consumptiecultuur wenkte – eigenlijk twee kanten van dezelfde medaille. Giphart beleefde, zoals vele Nixers met hem, een vrij rimpelloze jeugd en werd in de jaren tachtig volwassen. De Berlijnse Muur viel en de triomf van het kapitalisme en de instantkick – al dan niet commercieel verpakt – leken de toekomst.

Giphart en zijn Nederlandstalige kompanen, zoals Rob van Erkelens en Joost Zwagerman in de jaren negentig, keken op naar hun Amerikaanse geestesgenoten zoals Bret Easton Ellis (*Less than Zero*) en Jay McInerney (*Bright Lights, Big City*). Ze geloofden met hen dat de verveling en het niets alleen maar homeopathisch en hedonistisch konden worden gecounterd met de roes van seksuele en psychedelische belevingen. Pluk de dag, zei Horatius met Epicurus. Giphart was de meest positieve van de Nederlandstalige Nixers en schreef zijn eerste roman om het leven hier en nu in al zijn expliciete seksuele grandeur te celebreren.

Ik ook van jou en *Giph* voerden een jonge schrijver op – het alter ego van Giphart – die op zoek was naar erotische levensvervulling. In een episodische structuur die nog het meest aanleunde bij de schelmenroman en in een uiterst charmerende, galante stijl wist Giphart zijn lezerspubliek te bedwelmen met fraai proza. Giphart was zo slim om een tamelijk indrukwekkende literaire stamboom op te duikelen – van Gerard Reve in *De avonden* tot discoauteur Joost Zwagerman met *Gimmick!* – én tegelijk een literair tijdschrift voor gelijkgezinden op te starten: *Zoetermeer*.

Zoetermeer zou slechts enkele jaren bestaan, maar lanceerde naast Giphart, die er de plak over zwaaide, ook Arnon Grunberg met *Blauwe maandagen* (1994) en in Vlaanderen Paul Mennes met *Tox* (1994) en *Soap* (1995). In zijn korte leven had het tijdschrift zijn functie meer dan vervuld: Giphart en zijn geloofgenoten literair op de kaart zetten.

Phileine zegt sorry (1996), Gipharts derde roman, was hoogtepunt én zwanenzang van de Generatie Nix die hij rondom zich had geschaard. De erotische liefdesroman was een hit, kreeg een al even – in Nederland althans – succesvolle verfilming en Giphart leek aan een mediacarrière te kunnen

beginnen. Hij werd performer met Bart Chabot en Martin Bril aan zijn zijde en schreef columns in kranten en tijdschriften. Hij werd zelfs hoofdredacteur van het Nederlandse Spoorwegenblad *Rail*, waarin onder andere zijn knappe, literaire *angehauchte* reportages verschenen, maar met de literatuur an sich leek hij het voor bekeken te houden.

Enkele jaren geleden, na zijn exit uit de mediatieke optredens, begon Giphart zich - met het zicht op die nakende vijftig? – opnieuw te bezinnen over zijn literaire roots van liefdespostillon en erotische verteller zonder zichzelf geweld aan te doen. Eerst probeerde hij zich op te warmen met verhalen, zoals in *De wake* (2012), maar nu kiest hij met *Harem* (2015) dus weer voluit voor een kloeke roman.

Hij keert daarmee terug naar de setting van de drie romans uit de beginjaren: schrijver zoekt jong blaadje – of beter gezegd: jonge blaadjes – om zich uit te leven in een blijde boodschap van (veel) seks, (weinig) drugs en (een beetje) rock-'n-roll.

Ronald Giphart.

Alleen pakt hij het deze keer minder rechtlijnig en meer gesofisticeerd aan. Protagonist Liam is de twintigjarige zoon van de succesvolle fotograaf Mac, die de veertig voorbij is en de waterscheiding van de vijftig voelt naderen. In Stockholm krijgt deze Mac als gearriveerd kunstenaar een prestigieuze overzichtstentoonstelling. Zoon Liam zondert zich af in een Zweedse kluis en tracht via het schrijven van een roman zichzelf, maar vooral zijn vader in de greep te krijgen.

Giphart schrijft deze keer dus over zichzelf via het perspectief van de zoon. Mac, de gearriveerde fotograaf, heeft immers dat oog voor detail en die impulsieve schwinging waarvoor Gipharts proza bekendstaan. Ondertussen kan Giphart zijn geliefkoosde credo van stal halen: er gaat niets boven *a good fuck*. “Geil, blij en dankbaar”, zegt een van de personages in een dialoog, waarbij de verteller in een voetnoot opmerkt dat dit de titel is van een populair Zweeds boek over moderne seksualiteit. Toegegeven: er is na Jan Wolkers geen Nederlandstalige schrijver die zo soepel en vanzelfsprekend over de liefdesdaad kan schrijven als Giphart. De scènes waarin Mac de liefde ontdekt en ontmaagd wordt door de Zweedse Cilla zijn een hooglied op de liefde en de erotiek (zonder pathetiek of barok) dat je zelden of nooit in onze letteren aantreft. Daar is Giphart weer op vertrouwd terrein.

De jeugdige verteller slooft zich met Giphart uit om de wording van Mac van onbekende fotograaf tot wereldster in Stockholm overtuigend gestalte te geven. Giphart heeft daarbij zijn huiswerk gedaan, soms zelfs te veel. In talloze voetnoten geeft de verteller tekst en uitleg bij allerlei Zweedse eigenaardigheden, waarbij de *surströmming* (gefermenteerde, rotte haring) natuurlijk niet mag ontbreken. Maar het eigenlijke zwaartepunt – zoals Giphart het al twintig jaar geleden deed – ligt bij de vrouwelijke veroveringen die het hoofdpersonage kwansuis doet en de galante toon die hij voor het beschreven liefdesspel hanteert. Ondertussen broedt onder de oppervlakte van *womanizer*-fotograaf Mac ook een oedipaal vader-zoonconflict wanneer Mac het liefje van Liam inpikt. Maar daar houdt Giphart pas op de plaats en zoomt hij uit.

Giphart houdt niet van confrontaties, en al zeker niet van een vader met een zoon – en dus met zichzelf. Kunstenaars – en schrijvers – houden van

het leven en de (vrouwen)liefde. Ja, het is waar, in het hippiesfeertje van de kunstenaarskolonie die de verteller schetst, wordt er al eens zelfmoord gepleegd, maar meer dan een schoonheidsvlek op het vrije-en-blij kunstenaarsleventje is dat niet. Hoe zou je zelf zijn als je handjes mag schudden met Mick Jagger, de liefde kunt bedrijven met pronte Zweedse schoonheden en nog eens aanbeden en gefêteerd wordt ook.

Giphart keert dus met deze roman terug naar het begin van zijn schrijverschap en geeft sporadisch aan dat hij andere, meer ernstige zijpaden wil inslaan – de zelfmoord van een goede vriend van Mac die het feestje verknalt, of de zoon die met lede ogen moet toezien hoe papa in zijn haremobsessie geen enkel vrouwelijk schoon afslaat. Maar deze passages zijn slechts terzijdes die nauwelijks afbreuk doen aan wat Giphart echt graag etaleert – én goed kan trouwens: geil, blij en dankbaar het geschenk van de geconsumeerde liefde in ontvangst nemen via een overeenkomstig soepele, tactiele stijl. Daar is niets mis mee natuurlijk, maar de sterkte ervan – de sporadisch fraai en bijzonder aangenaam lopende zinnen – is tegelijk de zwakte omdat ze niet echt in een overkoepelend, dwingend verhaal passen, laat staan een plot.

Giphart bedrijft literair rococo met zijn klatergouden frases, maar maakt de belofte ervan nooit echt waar. Wie van onenightstands houdt, komt hier dus uitstekend aan zijn trekken. Maar de serieuze liefhebber die meer verwacht van de liefde en de literatuur dan enkele momenten kortstondig en gratuit genot, voelt zich toch tekortgedaan.

FRANK HELLEMANS

RONALD GIPHART, *Harem*, Podium, Amsterdam, 2015, 384 p.